

LIBERAAL STEDENMANIFEST 5 APRIL 2004

1 EEN ANALYSE

LIBERALE ACCENTEN

- Liberalisme is vrijheid en verantwoordelijkheid. Liberalisme betekent geloof in vooruitgang. Liberalen geloven in mensen en hun kracht om zich te ontplooiën en te ontwikkelen. Altijd en overal, zeker in een stedelijke context. Stedelingen moeten hun talenten kunnen ontplooiën. Ze moeten alle kansen krijgen om zich te ontwikkelen. Om samen te leven. Om actief als burger te kunnen participeren aan het bestuur.

Dat stedelijk bestuur moet niet alleen oog hebben voor het dagdagelijkse beleid, het 'op de winkel passen'. Het moet vernieuwing detecteren en stimuleren; ondernemingszin, initiatief en creativiteit aanwakkeren. Het moet een open en respectvolle samenleving mogelijk maken. Hieruit groeit welzijn en welvaart, die een draagvlak voor verregaande solidariteit creëert. Wij denken dat steden die willen meetellen in het Europa van morgen in het Vlaanderen van vandaag ambitie moeten tonen.

DE STAD IS GEEN "PROBLEEM" - Vlaanderen en de Vlamingen hebben een ambigue verhouding met hun (groot)steden. De stad trekt aan, maar stoot ook af. De stad is een vrijplaats voor cultuur, een kruispunt van talloze nationaliteiten, een ontstaansplek van innovatie en nieuwlichterijen. De stad is aantrekkelijk en opwindend voor velen. Maar de stad is door dat steeds vooruitlopen ook het laboratorium van negatieve evoluties. De complexe samenlevingsproblemen tussen de verschillende culturen manifesteren zich eerst in stedelijke context. Onder

Duizend jaar geleden dwongen stedelingen in Vlaanderen medebestuur af van hun feodale vorsten. Wie binnen de stadsmuren woonde was een vrij man en onderworpen aan de humane en vooruitstrevende stedelijke wetgeving.

"Stadslucht maakt vrij"

Is een veel terugkerende zin in vele Middeleeuwse stadskeuren. De steden waren bron van welvaart, handel, creativiteit, prille democratie en beschaving.

Ze vormden als het ware de voedingsbodem van een liberale 'state of mind'.

Voor ons is het motto actueler dan ooit: Ook in de 21e eeuw moeten onze steden vrijhaven zijn voor levenskwaliteit, innovatie, welvaart en democratie. Dit beeld is dan ook de kapstok voor ons liberaal stedenmanifest.

Sas Van Rouveroj
Eerste Schepen, Gent

Christian Leysen
Ondernemer en politicus, Antwerpen

Sven Gatz
Vlaams en Brussels Volksvertegenwoordiger

andere daardoor is de stad soms ook beangstigend. Al hebben die problemen, of althans de veruitwendiging ervan, vele diepere en complexere oorzaken.

Zo holde de stadslucht vanaf de jaren '60 het sociaal-economisch draagvlak van de stad uit. Wie kon vertrok uit de stad naar het platteland en had aan een auto genoeg om via de breed aangelegde invalswegen te pendelen. De landelijke gebieden verkavelden en de verhouding "platteland/stad" moest plaatsmaken voor een al even gespannen verhouding "rand/stad".

De aanleg van brede invalswegen versnelde dan weer de verloedering. De stadslucht van bemiddelde inwoners ondermijnde het financieel draagvlak. Met minder middelen moest de stad meer solidariteit opbrengen voor achtergestelde en laaggeschoolde groepen waaronder een toenemend aantal allochtonen. Met minder middelen diende ook de centrumfunctie voor de pendelaars bekostigd te worden. Gelijktijdig verloor de stad ook om diverse redenen een deel van haar economische activiteit (de teloorgang van de traditionele industrie, de nieuwe mobiliteits- en infrastructuurnormen, maar ook het toenemend aantal KMO-terreinen en shoppingcentra in de randstad en verderop in het verkaveld Vlaanderen). Tot slot werd

de federale structuur hervormd, maar de (groot)steden bleven vanuit institutioneel perspectief niet meer dan groot uitgevallen gemeenten, begrensd door wat oude - verouderde - gemeentegrenzen.

Tegenover dit doemverhaal staat een ander stedelijk verhaal. Overall in het Westen - ook in onze Vlaamse (groot)steden - is er een stedelijke renaissance merkbaar.

De steden zijn steeds de belangrijkste economische pool gebleven voor een regio. Ze zijn door hun authenticiteit zowel de culturele als de winkelende en flanerende Vlaming blijven boeien. De diversiteit, uitwisseling van culturen en openheid van geest trekken nieuwe Vlamingen naar de stad. Die openheid voor diversiteit, maar ook voor het niet-conventionele, het excentrieke - in de stad kan het net iets gekker - lijkt nu ook de ideale omgeving voor het ontwikkelen van talent en creativiteit. En dit is dan weer de motor van de welvaart voor een regio en een land.

Maar de (groot)stad heeft, in Vlaanderen en in heel Europa, tot op vandaag haar voorttrekkersrol op het vlak van kennispool, centrum van creatief ondernemen en innovatie en van economische bedrijvigheid niet

Christian Leysen
bij de voorstelling van zijn boek
"Antwerpen, Onvoltooide stad"
December 2003
(foto Wim Kempnaers)

2 EEN CONCREET PLAN VAN AANPAK

verloren. Integendeel. Niet de stad is het probleem, maar wel de verhouding stad/randgebied/landelijk gebied.

De klok valt niet meer terug te draaien. Door de stadsvlucht kreeg Vlaanderen een totaal nieuwe ruimtelijke invulling met alle dure en ruimteverslindende gevolgen van dien: een groot netwerk van wegen en snelwegen, lintbebouwing, verkaveling van natuurgebieden, teloorgang van open ruimte, versnippering van openbare voorzieningen.

Wij willen én kunnen geen stap terug zetten in de tijd naar de dominante en vaak arrogante suprematie van de stad over het platteland. Met dit manifest willen we wél de kaarten eerlijk herverdelen. Om de stedelijke renaissance ook in Vlaanderen kansen op slagen te geven zijn grondige institutionele hervormingen broodnodig.

We willen een
**(groot)stedelijke
staatshervorming** op gang
trekken.

**Want onze steden zijn geen
probleemgevallen, het zijn kansen
voor Vlaanderen. Ze zijn wat
olievelden zijn voor het Arabisch
Schiereiland of de ertsminen van Shaba
voor Kongo. Ze zijn de vindplaatsen
van grondstoffen, essentieel voor
onze welvaart. In dit geval zijn het
immateriële grondstoffen: creativiteit
en kennis.**

Om die kansen te grijpen vragen
wij niet minder dan een **New
Deal voor de steden**: een
grootstedelijke staatshervorming
die de bestaande fiscaliteit,
financiering, instellingen, politiek en
zelfs mentaliteit van de Vlamingen

aanpakt. Geen steunbeleid t.a.v. de
(groot)steden, geen brandjesblussen
of problemen indijken maar een
stedenbeleid gericht op emancipatie
van de stad en de stedelingen. Een regio
en een land heeft steden met ambitie
nodig om haar welvaart te creëren en
die rechtvaardig te herverdelen.

We hebben bewust gekozen om in
januari een timing en methode voor
te stellen, om eerst **het debat
over de stad** te voeren, en pas
vandaag op 5 april, aan de vooravond
van de verkiezingen, ons manifest
voor te stellen. Drie debatten over
ondernemen in de stad (in Antwerpen),
wonen in de stad (in Brussel) en
diversiteit in de stad (in Gent), net als
bijdragen op de website www.stadsluchtmaaktvrij.be en spontane reacties,
hebben extra informatie aangereikt om
dit manifest te voeden. De New Deal zal
niet over één nacht ijs gaan. Het is een
grondige en diepgaande hervorming.
Onze ambitie is een levendig debat over
de rol van de stad in Vlaanderen op
gang te trekken om de stad de politieke
en maatschappelijke rol te laten
spelen die ze verdient in Vlaanderen.
Dat in dit proces een aantal taboes
zullen moeten sneuvelen beseffen wij
ook. Zo zal er bijvoorbeeld moeten
gesleuteld worden aan de fiscaliteit,
die momenteel stadsonvriendelijk is. Zo
zullen grootsteden een institutioneel
kader op maat moeten krijgen. De
Vlaamse steden moeten meer politiek
gewicht krijgen. Ook de centrumsteden
hebben een belangrijke rol in het
Vlaamse stedelijk netwerk. Laat er dus
geen misverstand over bestaan: dit is
een politiek manifest en
geen wetenschappelijke studie over
het fenomeen stad. Voor ons zijn stad
en stedelijkheid een thema voor de
volgende Vlaamse verkiezingen. En
daarna moet het echte werk beginnen...

**EEN NEW DEAL VOOR
DE STEDEN** - Gedaan met de
armenpolitiek voor de steden. Weg
met de aalmoezen in de vorm van
allerhande steden- en SIF-fondsen.
Geen armenpolitiek meer. De
grootsteden mogen niet langer bedelen
voor extra financiële armslag voor
stadskankers en achterstandswijken.
Veiligheidscontracten, stedelijke
impulsfondsen en aanverwanten
miskennen de gelijkwaardigheid en de
deskundigheid van de steden.

Wij vragen daarentegen:

- (1) Een **stadsvriendelijkere
mentaliteit** op het Vlaams politiek
niveau gestoeld op gelijkwaardigheid
en vertrekkend vanuit het respect voor
lokale autonomie;
- (2) Een **nieuw institutioneel
kader** voor de steden onder de vorm
van stadsgewesten
- (3) Een **nieuw financieel en
fiscaal kader** op basis waarvan de
steden en hun stadsgewesten de hierna
omschreven doelstellingen kunnen
realiseren

De steden moeten verder werk maken
van:

- (4) een **woonomgeving** waar
men zich thuis voelt
- (5) een aangename en efficiënte
stad voor **stadsgebruikers**;
- (6) een stad om in te creëren,
te participeren, te consumeren, te
produceren kortom een stad waar het
een lust is om te **ondernemen**.

*Sven Gatz, Sas van Rouvoij en Christian
Leysen overleggen over het stedenmanifest*

DE MENTALITEITSOMSLAG (1)

- Onze eerste stelling is gratis, maar tegelijk onbetaalbaar en wellicht het belangrijkste van alle zes: Vlaanderen moet zijn steden terug in de armen sluiten. Brussel, Antwerpen en Gent zijn broedplaatsen van oplossingen, niet alleen van problemen. We moeten dus anders naar onze grootsteden gaan kijken.

Het is niet ongewoon dat vele Vlamingen uit het ommeland naar opkijken tegen het verschijnsel stad. Uit hun soms sporadische bezoeken krijgen ze een heel partieel beeld. Waarom organiseren we in het onderwijs alleen bosklassen of zeeklassen en geen of amper **stadsklassen**? Vlamingen moeten de stad leren kennen.

Universiteits- en hogeschoolcampussen horen thuis in het stedelijke weefsel. Fouten als met de UIA in Edegem, de KULeuven in Heverlee of de VUB in Jette mogen niet opnieuw gemaakt worden. De Universiteit Gent en de hogescholen van Gent spelen de stad uit als één van de belangrijkste troeven voor de aantrekkelijkheid van hun onderwijs. Onder andere daardoor is Gent de laatste jaren een bruisende cultuurstad. In Antwerpen keren de humane wetenschappen ook terug uit Edegem naar de Stads-campus. Dat zal de attractiviteit van de

opleiding versterken, meer studenten naar de binnenstad lokken en de stad verlevendigen. Steden moeten letterlijk en figuurlijk ruimte bieden voor onderwijs en dus voor de jeugd.

Mentaliteit betekent ook letterlijk beeldvorming. De media kunnen hier een essentiële bijdrage leveren. De stad mag niet alleen decor spelen in cultuurprogramma's of slecht nieuws over "grootstedelijke problemen". De **stedelijke life-style** moet ook positief aan bod komen. Leven in de stad is niet alleen en noodzakelijk een kwestie van idealisme, het is in vele gevallen ook gewoon leuk.

Steden moeten hun communicatie hierop ook meer afstemmen. De rol van strategisch gevoerde city-marketing zal op dit vlak in de toekomst alleen maar toenemen.

STADSGEWESTEN (2) - Ons land is sinds 1970 een institutioneel laboratorium met internationale bekendheid. De Belgische Staat legde zijn unitaire gewaden af en ondergaat tot vandaag een continue en noodzakelijke dynamiek van staats Hervormingen. Een complexe staatsstructuur met een Federaal niveau, Gewesten en Gemeenschappen, provincies en gemeenten kreeg gestalte.

Wij willen die structuur verfijnen door ook **Stadsgewesten** op te richten. Niet om nog een extra beleidsniveau te creëren, wél om de grootstedelijke gebieden een aangepaste en efficiënte beheersstructuur te geven.

De sociaal-economische ruimte van een stad is groter dan de administratieve grenzen van de stad. De fusiegemeenten Antwerpen

HET KAN ANDERS-LIJSTJE

1. De stad is sexy. Wij willen de Vlamingen van hun steden laten houden.

2. Antwerpen en Gent moeten uit de provincies getild worden en stadsgewesten als Brussel worden.

Wij willen breken met de bestaande taboes rond fiscale hervormingen ten gunste van de stad:

3. De onroerende voorheffing en de personenbelasting moeten verminderd worden met een bevolkingsdichtheid coëfficiënt die stedelijk wonen fiscaal aanmoedigt.

4. De vennootschapsbelasting wordt met hetzelfde bevolkingsdichtheidscoëfficiënt verminderd om ondernemen in de stad te bevorderen.

5. Verlaagd BTW tarief voor renovatie én nieuwbouw in de steden.

6. Een aandeel van de personenbelasting en van de vennootschapsbelasting wordt respectievelijk betaald op de plaats waar men werkt en de plaats waar de maatschappelijke zetel / administratieve zetel / exploitatiezetel gelegen is.

Wij willen de concentratie en de kwaliteit van wonen in de stad verbeteren:

7. Wij willen een grond en panden-beleid om wonen in Lofts en wonen boven winkels te promoten en inbreiding van de stad aan te moedigen. Wij willen ook terug een plaats aan hoogbouw geven in de stad.

8. Wij willen een dynamisch sociaal huisvestingsbeleid dat de negatieve uitwassen van de gentrification tegengaat zonder de stedelijke renaissance zelf af te remmen.

9. Wij willen investeren in voorzieningen die van de stad een aangenaam en natuurlijk biotoop maken voor gezinnen met opgroeiende kinderen.

BRUSSEL

De schaalgrootte van Brussel maakt een onderverdeling van het stadsgewest in gemeenten verantwoord. Een overdracht aan het stadsgewest van hun fiscale bevoegdheden, opcentiemen op personenbelasting en op de onroerende voorheffing, net als allerhande taksen op huisvuil, parkeren, lichtreclames, is echter wenselijk. In Brussel moeten we communautaire gekrakeel overstijgen en de stad een passend statuut geven met meer erkenning als dynamische grootstad, maar minder als apart gewest.

Partnerschappen tussen Brussel en de rand doen geen afbreuk aan de administratieve indeling van België in taalgebieden en aan het Vlaams karakter van de rand. De nodige partnerschappen zoals bovenvermeld gaan trouwens niet over de zes faciliteitengemeenten, maar over de hele economische zone die op Brussel gericht is.

DE CENTRUMSTEDEN EN DE DRIE GROOTSTEDEN

Het Vlaams stedenbeleid gaat vandaag uit van drie grootsteden: Antwerpen, Brussel en Gent, en van 10 centrumsteden: Aalst, Brugge, Genk, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout. Vlaanderen beschikt niet over een wereldstad als Parijs of Londen als epicentrum van haar regio. Meer nog, Vlaanderen beschikt ook niet over één stad die de katalysator is van de regionale economie: wat Montreal voor Québec is, Barcelona voor Catalonië, Glasgow voor Schotland, Rijsel voor Nord-Pas-de-Calais, ... Is het Brussel? ... Antwerpen? ... of Gent?

Wij gaan ervan uit dat we niet moeten kiezen tussen deze drie, maar dat we de specificiteit van de Vlaamse verstedelijking moeten erkennen. **De stad van Vlaanderen is de "Vlaamse ruit"** - Brussel, Leuven, Antwerpen en Gent - met daarbinnen stedelijke centra als Mechelen, Aalst, Sint-Niklaas en perifeer aan deze ruit belangrijke stedelijke polen als Brugge, Roeselare, Kortrijk en Oostende; Hasselt en Genk; Turnhout ...

De stad in Vlaanderen is een uitgezaaide stad. Gezien dit cultureel en economisch wel één motor is voor Vlaanderen mag het beleid niet langer zoals nu het geval is enkel bilateraal van Vlaanderen tot stad samenwerken met de steden afzonderlijk, maar moet Vlaanderen zowel binnen de Vlaamse ruit als binnen de centrumsteden het stedelijk weefsel versterken, de compactheid van de centra aanmoedigen. Stellen dat Vlaanderen één stad is, is een doodoener die de stedelijke dynamiek ondermijnt en de nood aan een authentiek stedenbeleid in Vlaanderen bagatelliseert.

Het uitgangspunt van het liberaal stedenmanifest is dat **Vlaanderen een netwerk van steden** is, met elkaar verbonden via belangrijke economische assen, maar met een sterke concentratie in de Vlaamse ruit, ons eigen Barcelona of Rijsel. Daarom willen we liberale kopstukken uit de Vlaamse centrumsteden bij ons initiatief betrekken om de nood aan complementariteit in het Vlaams stedelijk beleid in de verf te zetten.

en Gent maar ook Brussel moeten met de verstedelijkte gordel van randgemeenten een **partnerschap** aangaan om op het vlak van ruimtelijke ordening, mobiliteit, infrastructuur, economische ontwikkeling, diensten en sociale voorzieningen voldoende schaal en financieel draagvlak te krijgen om efficiënt te besturen.

Net zoals Brussel moeten ook Antwerpen en Gent uit de provincies getild worden.

Beide grootsteden worden dus zoals Brussel provincievrije gebieden. Er zijn met andere woorden geen nieuwe fusies of grenswijzigingen met omliggende gemeenten nodig maar sommige materies (bv. fiscaliteit, verdelingsvraagstukken inzake ruimtelijke ordening voor wonen, werken, handel) worden wel overgeheveld naar het stadsgewestelijk niveau. Er gebeurt ook een overdracht van verschillende federale en gewestelijke bevoegdheden (bv. beheer en structuur primair wegennet, medebeheer inzake structuur en exploitatie openbaar vervoer,

registratierechten, onroerende voorheffing, kadastraal inkomen, aandeel vennootschapsbelasting).

Wij vragen dus een institutioneel statuut voor Antwerpen en Gent vergelijkbaar met het huidige statuut van Brussel. Al blijft Vlaanderen de voogdij-overheid voor het Gentse en Antwerpse stadsgewest.

Enkel maar nieuwe evenwichten en verdeelsleutels zoeken tussen gemeenten binnen het gemeentedecreet om tegemoet te komen aan de belangen van de Antwerpen en Gent enerzijds en de centrumsteden anderzijds is onvoldoende. Niet op korte termijn, niet op lange termijn.

Einddoel is een bestuursvorm die geschikt is om de grootstedelijke uitdagingen aan te gaan. Als de democratie in Vlaanderen versterkt moet worden, zal de eerste stap hiertoe in de steden worden gezet.

10. Wij willen via centrummanagers, Town Center Managers ... de authenticiteit en aantrekkelijkheid van de stedelijke handelskernen promoten. Handelaars in de steden moeten fiscale stimuli krijgen.

Wij willen openheid, creativiteit en ondernemerschap in de steden aanmoedigen:

11. Wij willen een actief cultuurbeleid met ruimte voor experimentele en vernieuwende kunst zonder massacultuur weg te drukken.

12. Wij willen geen knuffelbeleid, maar een integratiebeleid in de steden gericht op emancipatie waar iedereen kansen krijgt, maar de kansen ook zelf moet grijpen.

13. Wij willen creatieve mensen in de steden begeleiden van een idee naar een onderneming.

14. Wij willen het tot op heden totaal onontgonnen ondernemerspotentieel bij allochtonen in onze steden binnen de formele economie laten renderen

DEMOCRATIE OP STEDELIJKE LEEST

Om dat mogelijk te maken is er een dubbele beweging nodig. Enerzijds moet de perimeter van het stedelijk bestuursgebied worden vergroot, anderzijds is een kleinere bestuurschaal dan de huidige fusiestad Antwerpen ook een must. Een verbrokkeling zoals in de 19 Brusselse gemeenten of een defusie tout-court is niet aan de orde. Daarvoor ontbreekt de juiste schaal. Wél kunnen er nuttige lessen worden getrokken uit de experimenten met districtsvorming die momenteel in Antwerpen lopen.

Een nieuwe stedelijke politieke cultuur moet zo het licht zien. Het politieke debat wordt aangezwengeld door referenda, wijkraden en informatierondes. Referenda zijn een belangrijk instrument, maar de toepassing ervan moet worden voorbehouden voor beleidsvraagstukken die het partijpolitieke overstijgen. Ook de nieuwe informatietechnologie is een uitstekend hulpmiddel, maar geen doel an sich.

Menselijk contact primeert boven electronica. De "kloof met de burger" zal echter niet worden gedicht door een paar online-fora, referenda of een vragenuurtje. We moeten durven uitgaan van een politieke dialoog met een gedeelde verantwoordelijkheid. De politicus heeft een eigen visie maar luistert ook, is makelaar van oplossingen en onderhandelt. De burger neemt een grotere verantwoordelijkheid op zich en wordt uitgenodigd tot engagement voor zijn stad.

STEDELIJKE FISCALITEIT (3)

- Onze steden terug levenskrachtiger maken is ook een centenkweszie. We moeten daarom dringend ons fiscaal systeem herbekijken. De huidige toestand is discriminerend en bovendien erg gedateerd.

Het is onze bedoeling om nieuwe inwoners naar de stad te lokken én ze er te houden. Dat houdt in eerste instantie een fiscale korte termijn-aanpak in. We pleiten voor een forse verlaging van de registratierechten bij een eerste woningaankoop in de stad.

We maken ons echter geen illusies. De vrije markt zal dit voordeel op langere termijn teniet doen, door het spel van vraag en aanbod. De prijzen op de woningmarkt zullen stijgen tot op het niveau van voor de verlaging. Daarom pleiten we ook voor andere kortetermijnmaatregelen die de fiscale druk op wonen in de stad verlagen; los van de marktprijs van een woning.

Zo willen we de meeneembaarheid van registratierechten tot de stad of tot steden onderling beperken. Dit wil zeggen dat bij aankoop van een nieuwe woning en verkoop van de oude de koper vrijgesteld wordt van de reeds betaalde registratierechten indien hij binnen de stad blijft of naar een andere stad verhuist.

We breken eveneens een lans voor het bevrozen van de herziening van het kadastraal inkomen de eerste vijf jaar na renovatie van een woning. Zo verminderen de inkomsten uit de onroerende voorheffing niet; de stijging schuift alleen op in de tijd. De terugverdieneffecten voor een stad zijn niet alleen pecuniair meetbaar: de leefbaarheid en woonkwaliteit neemt ook toe.

We willen overigens de fiscale druk op renovatie tout court fors verminderen. Renovatie is een meer stedelijk fenomeen in vergelijking met

nieuwbouw. Het is arbeidsintensiever en dus moeten we ook iets doen aan de loonkost bij renovatie, via verdere BTW-voordelen of premies.

Maar er is pas echt sprake van een New Deal als we de berekening van de onroerende voorheffing herzien, en ook een differentiatie in de personenbelasting durven invoeren ten gunste van de steden. Wij willen een **verstedelijgingscoëfficiënt** verrekenen in deze belastingen. Een kanttekening mag niet ontbreken. Vandaag is de fiscale en parafiscale druk in België nog steeds te hoog. De steden moeten een fiscale impuls krijgen, maar dat wil niet zeggen dat de landelijke gebieden uit de boot vallen.

Ook het autovervoer moet anders worden belast. We willen een verdere **variabilisering van de kosten van autovervoer**. Een lagere fiscale druk op aankoop en de inverkeersstelling van een wagen wordt gecompenseerd door een hogere fiscale druk op het gebruik ervan. Ook aan de woonwerkvergoedingen moet worden gesleuteld. Die werden namelijk in het leven geroepen om de mobiliteit op de arbeidsmarkt te bevorderen. Pendelen over langere afstanden werd bevorderd. Wel werd er geen rekening gehouden met de relatieve meerkost van landelijk wonen tegenover stedelijk wonen. Door de invoering van een coëfficiënt van verstedelijking van de plaats waar je woont ook nog eens toe te passen op de vergoedingen voor het woon/werkverkeer, zodat de mobiliteit van stad naar stad/werk gunstiger is dan van verkaveling of niet verstedelijkt/niet compact gebied bij het toekennen van een woon-werk vergoeding, leggen we de link tussen mobiliteit, het verkeersinfarct en verstedelijking.

Vandaag krijgen de gemeenten een opdecim op de verkeersbelasting. Dat betekent dat er van elke elf euro verkeersbelasting één euro naar de gemeentekas van de gemeente waar het voertuig is ingeschreven vloeit. De

*Persconferentie 18 januari 2004
Christian, Sven en Sas willen van het
stedenbeleid een politiek item mekan in
de komende verkiezingen*

**DE ONROERENDE
VOORHEFFING HERZIEN**

De onroerende voorheffing wordt vandaag berekend op basis van het kadastraal inkomen. Het KI is de geraamde waarde van het eigendom voor de fiscus anno 1975. Ons voorstel van herziening heeft tot doel een nieuwe parameter aan de berekening voor de onroerende voorheffing toe te voegen die stadsvriendelijker is en rekening houdt met de maatschappelijke kost van de ligging van het eigendom.

Deze nieuwe parameter is de **verstedelijgingsgraad**. Hoe dichter bevolkt de streek waar je woont, hoe lager de kost per inwoner is voor de staat voor algemene voorzieningen (scholen, ziekenhuizen, riolering, bekabeling, wegen, openbaar vervoer, postbedeling, electriciteit ...). De parameter "verstedelijking" is dan een geraamde maatschappelijke kost voor de ligging van het eigendom voor de fiscus.

De KI's liggen om historische redenen te hoog in de steden. De KI's zelf herberekenen is voor de overheid een te kostelijke zaak, waar de investering de opbrengst niet dekt. We behouden dus de bestaande KI's voor de berekening van de onroerende voorheffing, maar verminderen die met de coëfficiënt verstedelijking. Deze coëfficiënt is 0 in volledig landelijk gebied en wordt groter naarmate de woonomgeving dichter bevolkt of meer verstedelijkt is.

Het gevolg is dat de inwoner van een stad minder onroerende voorheffing betaalt dan de inwoner van een landelijk gebied. De hoogte van het verschil wordt uiteraard bepaald door de coëfficiënt. Omdat de fiscale druk in ons land al zo hoog is mag de onroerende voorheffing voor de landelijke gebieden niet stijgen. De stimulus mag enkel positief werken. Het verlies aan inkomsten moet voor de steden gecompenseerd worden door de steden een extra aandeel toe te kennen in de Lambertmontgelden die in 2005 aan Vlaanderen toekomen.

De algemene logica achter dit voorstel is om gradueel onroerende investeringen in de stad aan te moedigen via fiscale stimuli, in casu de onroerende voorheffing. Het is een maatregel die op termijn een mentaliteitswijziging t.a.v. wonen in de stad bij de Vlamingen moet teweeg brengen.

opbrengst gaat dus naar de gemeente waar een voertuig is ingeschreven en dus niet naar de gemeente waar het voertuig 'verblijft'. Het toenemende belang van leasingwagens leidt er daarenboven toe dat de opbrengst van de opdecim voor een deel geconcentreerd zit in gemeenten met een leasingmaatschappij op het grondgebied. Deze opdecim moet verdeeld worden op basis van de centrumfunctie en de bijhorende verkeersdensiteit.

Heel wat van bovenvermelde fiscale voorstellen hebben ook een positief effect op het ondernemen in de stad.

Ook handel en diensten zijn de laatste decennia de stad ontvlucht. Bedrijven kunnen op industrieterreinen tegen een goedkope prijs een nieuw gebouw optrekken, vlak naast één of andere autostrade of een kanaal. Soms ontvluchtten schadelijke bedrijven terecht de stad. In vele gevallen was de vlucht uit de stad niet nodig en bovendien schadelijk. Lege bedrijfspanden groeiden uit tot stadskankers en ondermijnden de economische centrumfunctie van de steden. Wij vragen fiscale stimuli (vrijstelling van BTW en/of registratierechten en/of bijzondere fiscale aftrek) voor ondernemers die oude afgedankte bedrijfsruimtes weer in gebruik stellen.

Ook op het vlak van de **vennootschapsbelasting** vragen we een differentiatie tussen verstedelijkte gebieden en niet-verstedelijkte gebieden wat de vennootschapsbelasting betreft. Ook hier moet de verstedelijkingscoëfficiënt in vermindering gebracht worden. Dit zou discriminaties t.a.v. de meerkosten van ondernemen in de stad compenseren op lange termijn. Op korte termijn kunnen

premies aangewend worden voor startende bedrijven, in het bijzonder in economische sectoren die perfect in de stad integreerbaar zijn: communicatiebedrijven, informatietechnologie, film, research, ...

Voor al de bovenstaande fiscale maatregelen geldt dat de ingrepen gedragen worden binnen de algemene middelen en hoog genoeg moeten zijn om een onmiddellijke impact te hebben. Het zijn stimuli voor stedelijkheid, zonder dat dit de bestaande fiscaliteit van wonen buiten de stad verhoogt.

De voorstellen moeten ook budgettair neutraal zijn voor de steden en vooral de stadsgewesten. De onroerende voorheffing bijvoorbeeld is één van de voornaamste financieringskanalen van de gemeenten, of het nu een gemeente is van 5000 of 500.000 inwoners. De voorgestelde hervorming van de vaststelling van het KI en de gewijzigde berekening van de onroerende voorheffing zullen de gemeentefinanciën van centrumsteden en de op te richten stadsgewesten zwaar aantasten. Als compensatie stellen wij voor om eindelijk werk te maken van een gezonde structurele financiering van de steden die hun centrumfunctie honoreert: de daartoe aangewezen weg is niet het verhogen van dotaties allerhande uit het gemeentefonds, de veiligheidscontracten, de hoofdstedelijke dotatie voor Brussel, het Stedenfonds ... maar wel de herziening van de **personenbelasting**.

Wij willen op de aanslag inzake de personenbelasting diezelfde coëfficiënt van verstedelijking in vermindering aanbrengen met dezelfde argumentatie als voor de KI's. Deze maatregel zien wij als een lange termijnmaatregel omdat het effect ook hier in hoofdorde

enkel positief mag werken dus ten voordele van de steden. Een percentage van de personenbelasting moet betaald worden op de plaats waar men werkt. Dit kan tot een beperkt inkomstenverlies leiden voor slaapsteden. Het is echter onloochenbaar dat de (groot)-steden tal van voorzieningen verzorgen en bekostigen voor het omliggend gebied.

Ook een aandeel van de vennootschapsbelasting dat vandaag integraal naar de Federale kas vloeit, moet toegewezen worden aan de stadsgewesten (gemeenten) waar de maatschappelijke zetel / administratieve zetel / exploitatiezetel gelegen is.

De steden (en gemeenten) moeten voor het bekostigen van hun centrumfunctie bovendien worden vrijgesteld van de BTW op werkingskosten en investeringen. Hierdoor komt budgettaire ruimte vrij voor onder meer bijkomende investeringen. Naar schatting gaat dit over 400 miljoen Euro. Daarenboven zal de vraag naar uit- of inbesteding van overheidstaken juister worden beantwoord gezien de private sector niet meer aankijkt tegen een BTW-handicap wanneer de kostprijzen worden vergeleken. Dit zal een verdere efficiëntieverhoging bij de overheid bewerkstelligen. In landen zoals Denemarken, Finland, Nederland, Groot-Brittannië is dit reeds een feit.

WOONSTAD (4) - De steden moeten ook zelf de stadsvlucht tegengaan en inspelen op de stedelijke renaissance. Dat behoeft ook een mentaliteitswijziging in het beleid van de steden. De steden kennen veel sociale problemen. Achterstelling is alomtegenwoordig. Vandaag ligt de klemtoon in het stedenbeleid daardoor te veel in een steunbeleid naar achtergestelde groepen en wijken. Wij vinden dat een politiek voor de armen

DE WOONKWALITEIT VAN NIEUWE STEDELINGEN VERHOGEN

Nieuwe stedelingen missen soms het familiaal netwerk in de stad dat in Vlaanderen een belangrijke rol speelt bij tweeverdieners met kinderen. We denken aan opvang in vakantieperiodes, soepele oplossing bij plotse ziekte, babysit... Voor de nieuwe stadsbewoner betekent dit niet enkel een meerkost omdat hij betalende oplossingen moet zoeken, hij wil ook een even kwalitatief en betrouwbaar alternatief als het over zijn kinderen gaat. Ook hier vragen wij gerichte investeringen om de stad als biotoop voor nieuw ingeweken tweeverdieners met een gezin te promoten.

We moeten sterke impulsen geven om de woonkwaliteit in de steden terug te verbeteren. Wonen in de stad mag niet langer een maatschappelijk engagement, of een kwestie van 'niets beters kunnen betalen' zijn, het moet vooral aantrekkelijk zijn op zich.

De stedeling beschikt door de band niét over 1000m² tuin. Daarom moet er - en dat zou ook een trendbreuk betekenen - meer aandacht besteed worden aan de openbare ruimte in het algemeen en groen in het bijzonder. De straat, het plein en het park moeten meer dan nu het geval is een publieke woonkamer worden. Zij zijn de tuin van de stedeling. Dat brengt ook met zich mee dat de fietser, voetganger en openbaar-vervoergebruiker zich in alle opzichten veilig moet kunnen voelen in de openbare ruimte. De auto mag niet verbannen worden, maar moet zijn plaats kennen. Een stad als Gent heeft de laatste tien jaar dit pad met succes bewandeld. Gent bewijst bovendien dat een dergelijke trendbreuk een rechtstreeks effect heeft op de aantrekkingskracht van de stad voor nieuwe bewoners en stadsgebruikers.

een arme politiek is. Wij kiezen een nieuw uitgangspunt: het voeren van een expliciet middenklassebeleid mag niet langer een taboe zijn maar is een noodzaak, een prioriteit.

Welk beleid je ook voert in de stad, als je de inwijking van een middenklasse van alleenwerkende goedverdieners of tweeverdienende gezinnen niet aanmoedigt bekom je nooit een fiscaal gezond evenwicht in de stad: het is de logica van de budgettaire waarde per inwoner. Op die manier is een stedelijke politiek gericht op de middenklasse effectiever én socialer dan een sociaal impulsbeleid dat zich hoofdzakelijk concentreert op de laagste inkomenscategoriën. Het creëert middelen voor een echt en efficiënt sociaal beleid.

Afgezien van het fiscaal kader dat de keuze voor de stad moet aanmoedigen, willen wij een beleid waar een middenklasse in de stad wil komen wonen, maar ook blijven wonen eens ze een gezin hebben, of groter willen gaan wonen, hun behoefte aan comfort toeneemt en hun budget hun verwachtingen t.a.v. hun leefkwaliteit doet stijgen. We moeten dus niet enkel de stadsvlucht een halt toeroepen, maar ook de nieuwe stedelingen in de stad houden. Het leefcomfort moet kwalitatief concurrentieel zijn met de keuze om naar de Vlaamse verkavelingen uit te wijken:

Wij vragen gerichte investeringen in onderwijs, sociale voorzieningen, cultuur, sport, ruimtelijke ordening, mobiliteit... die beantwoorden aan de verwachtingen van de middenklasse.

Voor ons is gentrification, de inwijking van een begoede klasse in achtergestelde wijken, niet per se een vies begrip. De stedelijke renaissance is slechts in beperkte mate het gevolg van een beleid tot op heden, het is vooral een spontane nieuwe dynamiek in de samenleving. Wij willen een stedelijke overheid die de nodige ruimte schept, letterlijk en figuurlijk voor deze trend. Dat betekent werken

aan een dynamisch woonbeleid, waarbij de stad een ondersteunend kader moet bieden en niet per se alles zelf moet willen doen.

Zo moet alles op alles worden gezet om "brownfields" en weggedeelde wijken te herontwikkelen.

Stadsbesturen moeten oude industriële gebouwen inventariseren en bemiddelen tussen kopers en verkopers. De stad kan opties nemen op strategische gebouwen die ze voor omvorming tot woningen/lofts door collectieven van bewoners zelf ter beschikking stelt.

De overheid zet de lijnen uit, biedt juridisch advies en bekomt dat niet-speculatieve en geëngageerde kopers hun investering in een redelijke termijn kunnen doen en niet onmiddellijk fiscaal de rekening gepresenteerd krijgen van hun inspanningen.

Wij houden een pleidooi voor een compacte stad. Doordachte ruimtelijke planning en intelligent ruimtegebruik maken veel meer mogelijk. De doelstelling die de steden zich moeten stellen is: hoe breiden we de stad in?

Deze maatregelen die het bestaande taboe rond een gericht middenklassebeleid doorbreken zijn ons uitgangspunt. Het is de voorwaarde om een gezond fiscaal en sociaal draagvlak voor de moderne grootstad te scheppen. Het is evenwel niet het einddoel.

Deze woonstad die wij voor ogen hebben is er voor iedereen. En hier stuiten we op de negatieve effecten van gentrification op de huisvestingsmarkt in de stad. De prijzen stijgen, de buurten worden heropgewaardeerd, maar de oorspronkelijke bewoners genieten daar niet of amper van. Het zijn ook meestal geen eigenaars, maar huurders. Zij worden door de prijzen uit hun buurten verdreven naar de nieuwe arme buurten en pikken geen centje mee van de meerwaarde die gecreëerd werd, noch financieel noch qua wooncomfort.

Op het vlak van wonen is een aangepast stedelijk huisvestingsbeleid daarom een essentieel instrument.

DE STAD "INBREIDEN"

Tegenover de dynamiek van de uitdeining van de stad naar de verkavelde banlieus, moet de stad een inbreidingbeleid stellen. Net als herbestemmen van oude industriële zones speelt ook oordeelkundig ingeplante hoogbouw een belangrijke rol in de inbreiding van de stad. Vlaanderen heeft door enkele pseudo-modernistische excessen in de jaren '60 en '70 ten onrechte een dégout gekregen van het bouwen in de hoogte. Voorbeelden in het buitenland tonen dat het inmiddels anders kan. Hoogbouw is ook weer in trek zoals bijvoorbeeld de vraag naar woningen in de Brussela-toren in Schaarbeek bewijst. Een grote densiteit van bebouwing kan als de stad aantrekkelijke groene openbare ruimten realiseert. Openbare ruimte moet meer zijn dan wat groene garniering of een stockageplaats voor auto's. In een stad moet ze kwalitatief zijn en de ambitie hebben te fungeren als een "publieke huiskamer".

SOCIALE HUISVESTING

Wij willen dat de steden ook zelf meegaan in de dynamiek van stedelijke vernieuwing. De stad moet in buurten die in opgang zijn de stadskankers en krotten opkopen, slopen en als bouwrijpe percelen op de markt brengen.

De stad bekomt zo een eigen rollend patrimonium aan woningen, dat gaandeweg door een actief aanbod een neerwaartse druk op de marktprijzen zal hebben waardoor het huren en verwerven van een woning haalbaarder wordt voor meer mensen.. Zeker in moeilijk te ontwikkelen gebieden moet ook een systeem van opstalrecht op bouwrijpe gronden tot het aanbod van de stad behoren. Bouwers die in dit systeem stappen moeten niet investeren in de grond. Ook het in erfpacht geven van verkrotte panden moet in het vastgoedmenu van de stad zitten.

De bestaande regelingen voor goedkopere hypothecaire leningen voor lage inkomensklassen, grote gezinnen, ... moeten het verwerven van een eigen woning en dus eigen kapitaal aanmoedigen. Een maximale sociale mix moet worden gewaarborgd, niet door gentrification, maar door als stedelijke overheid in te spelen of zelfs te anticiperen op de bestaande dynamieken en te investeren in een stad die aantrekkelijk is voor iedereen.

*Sven Gatz samen met Annemie Neyts op de Gay Pride in Brussel
"Wonen in de stad mag geen kwestie van idealisme zijn, het moet gewoon leuk zijn"*

STAD VOOR

STADSGBEUIKERS (5) - Samen met de opkomst van de auto schoten baanwinkels de laatste decennia als paddestoelen uit de grond. De stedelijke winkelstraten met hun middenstanders kregen het zwaar te verduren van de Wijnegem- en Westland Shopping Centers van deze wereld. Goede (auto)bereikbaarheid, grote winkelloppervlaktes van grote ketens en lagere fiscale druk in de rand: de stedelijke middenstand vocht een strijd uit, die niet te winnen was. Wat winkelparadijzen echter niet kunnen bieden is sfeer, menselijkheid en authenticiteit. Dat is de Unique Selling Proposition van onze stedelijke winkelkernen die nog beter moet worden uitgespeeld.

De Town Center Managers, een Engelse uitvinding, hebben onder andere in het Antwerpse project Winkelcentrummanagement, het Gentse Centrummanagement en in de Brusselse Handelskerncontracten een bescheiden entree gemaakt en moeten een vast kader krijgen. Zij promoten het meest adequate profiel van de handelskern.

Zij dragen bij tot het in stand houden van een gediversifieerd winkelaanbod in iedere handelskern. Ze leggen contacten voor de inplanting van strategische zaken die een mix in het aanbod moeten waarborgen.

Wij willen een echt "wonen-boven-winkel"-beleid, waar de centrummanagers een bemiddelingsrol vervullen.

De stad is en blijft een economische groeipool. De tertiaire sector blijft maar groeien en moet bij voorkeur zijn plaats krijgen in de stad. Kantoorprojecten moeten bij voorkeur op A-locaties dichtbij stations en andere openbare vervoersknooppunten worden gevestigd, om de auto-afhankelijkheid af te remmen en de onleefbaarheid van de stedelijke

invalswegen tegen te gaan. Ook hier moet functiemenging via premies en adequate ruimtelijke regelgeving bevorderd worden om geen desolate kantoorghetto's te voorkomen.

Speculatie moet bovendien binnen zindelijke proporties worden gehouden via doordachte en uitvoerbare leegstandheffingen om half afgebroken wijken te voorkomen. Kortom, we mogen niet de fouten maken die men dertig jaar geleden in de Brusselse Noordwijk heeft begaan.

Cultuur en vermaak blijven ook onlosmakelijk verbonden met het begrip stad. Reeds eeuwenlang breken culturele trends eerst door in steden. Even lang is uitgaan en gezelligheid synoniem met de stad. Een uitgebreid horeca-aanbod en een rijk palet aan theaters en musea blijven het visitekaartje van een zichzelf respecterende stad. Of het nu gaat over Wagner of volkstoneel; die diversiteit moet blijven en verder gestimuleerd worden.

ONDERNEMENDE STAD(6)

- Wonen, werken, winkelen, luieren, cultuur beleven, uitgaan op enkele vierkante kilometers. Steden zijn melting-pots van mensen en ideeën. Steden bruisen. Steden bevrijden de geest. Zo willen we het niet enkel zien, het is een trend die door sociologen wordt vastgesteld en die de stad voor nieuwe uitdagingen op economisch vlak plaatst.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat de welvaart van de Europese regio's in toenemende mate afhankelijk is van kennis en innovatie, van ideeën eerder dan van grondstoffen. Vlaanderens welvaart is bijgevolg grotendeels afhankelijk van de mate waarin grootsteden erin slagen een adequaat kader te bieden dat creatief talent aantrekt en stimuleert. De stad moet nieuw "intellectueel kapitaal" lokken en de aanzwepende grijze massa zien te behouden.

WONEN BOVEN WINKELS

Een premiebeleid is géén blanco cheque van de overheid aan de middenstand. Om de leegstand en functieverarming tegen te gaan moeten we streven naar premies die het behoud of de realisatie van afzonderlijke ingangen voor bewoners in winkelstraten bevordert. Omdat de voorgevel de duurste is in handelsstraten moeten, zoals in Maastricht, de achterzijden bereikbaar worden gemaakt via herstructurering van de binnengebieden. Aangezien eigenaars-handelaars vaak niet geïnteresseerd zijn in de bovenste verdiepingen kan ook hier een publiek-private samenwerking bv. in een stadsontwikkelingsbedrijf nuttig werk leveren via aankoop van leegstaande verdiepingen in mede-eigendom, vervolgens verkoop of verhuur/erfpacht.

Wonen boven winkels is een waarborg voor de multifunctionaliteit van handelskernen, het draagt bij tot inbreiding in de stad, het draagt bij tot een veiligheid en veiligheidsgevoel in de handelskernen door de grotere sociale controle. Tot slot draagt het bij tot de aangename sfeer van de kern en dat is nu juist de meerwaarde van handelskernen in de steden.

Dit wonen-boven-winkels-beleid maakt de handelskernen in de stad aantrekkelijker voor gebruikers, ook van buiten de stad. Het toegenomen succes van deze kernen heeft ook een rechtstreeks retoureffekt op de tewerkstelling en de personenbelasting.

Maar dit doet niets af aan het feit dat men resoluut moet investeren in de stedelijke motor van de Vlaamse economie. M.a.w. investeren in verkeersinfrastructuur, bedrijfsterreinen, stationslocaties, onderwijs en research. Want software heeft hardware nodig om te werken.

De belangrijkste software wordt gevormd door culturele openheid. Tolerantie en wederzijds respect zijn essentieel; of hij nu anders is omdat hij migrant is, een andere huidskleur heeft, een vreemde tongval bezit, homo of lesbo is of supporter is van den Beerschot, eerder dan van Antwerp, eerder van FC Brussels dan van Anderlecht, eerder van AA Gent dan van den Heirnis.

De stad moet ruimte en middelen voorzien voor het experiment, voor niet geïnstitutionaliseerde cultuur of kunst, straattheater, een bloeiende eigen muzieksceñe. Dat betekent een progressief cultuurbeleid. De stad moet ook in zijn instellingen durven vernieuwen en nieuwe mensen kansen geven.

De stad is de plaats bij uitstek waar de spontane creativiteit die er mogelijk is dankzij de open geest, economisch verzilverd kan worden. Het Antwerps mode-verhaal, de mode-academie, het mode-museum en nu uiteindelijk ook de mode-industrie, -creatie, -productie en -uitvoer is daar maar één voorbeeld van.

Op het gebied van design, film, muziek, reclame, vormgeving in het algemeen ... kan er vanuit steden heel wat gestimuleerd worden. De steden hebben de basisgrondstof hiervoor: de creativiteit. Ze hebben bovendien de juiste "state of mind": openheid voor experiment en excentriciteit. Het stedenbeleid kan de fysieke ruimte bieden, de opleidingen, de "know-how" samenbrengen om van een idee naar een onderneming te evolueren - en niet onbelangrijk - mee helpen naar het zoeken van financieringskanalen en zelf gericht investeren. Wij denken bijvoorbeeld aan filmstudio's en draaifaciliteiten voor productie aanbieden in een stad als Gent dat met zijn filmfestival reeds een internationale actor huisvest...

Maar de stad moet ook een podium bieden voor de massa-cultuur. Een misprijzen omdat velen iets goedvinden is misplaatst.

Vorming voor iedereen is eveneens essentieel. Zoveel mogelijk mensen moeten de kans krijgen om hun talenten te benutten. De steden moeten de reguliere spelers op deze onderwijsmarkt nog meer dan vandaag stimuleren om vormen op te zetten die inspelen op de noden van de stadseconomie.

Ook in het integratiebeleid moet opleiding een centrale positie krijgen: het integratiebeleid van allochtonen in onze steden mag noch stringent zijn, noch een knuffelbeleid zijn of blijven; het is idealiter een emancipatiebeleid waarbij kansen worden geboden die echter ook moeten worden gegrepen.

Integratieprojecten mogen hierop geëvalueerd worden in hun subsidies. Het doel van integratie is mee te

Sas van Rouveroij Schepen van Cultuur in Gent: "De belangrijkste software voor een stad is de culturele openheid. Tolerantie en wederzijds respect zijn essentieel"

kunnen in de moderne en creatieve stad.

Naast de vele zwaktes die er bestaan binnen de allochtone gemeenschappen in onze steden - de reflex van zich op te sluiten in de eigen cultuur, de laaggeschooldheid, de hoge werkloosheid, de drempels omwille van discriminatie en van gebrek aan emancipatie - mogen we de sterktes niet uit het oog verliezen.

Wie door onze grootsteden wandelt, naar de markten gaat, zal merken welk ondernemerspotentieel er leeft bij grote groepen immigranten en allochtonen. Waar de gemiddelde Vlaming kampt met een gebrek aan ondernemerszin om zijn creatieve ideeën om te bouwen tot een eigen zaak, hebben veel allochtonen, immigranten en asielzoekers een surplus aan lef als het op ondernemen aan komt. Die ondernemerszin die wellicht haar oorsprong vindt in de eigen overlevingsstrategieën binnen onze economie, bevindt zich niet zelden op de rand van of geheel binnen de informele economie. Wij willen strategieën ontwikkelen naar deze mensen om ideeën uit te wisselen en integratie in de reguliere stad te bewerkstelligen.

3 TOT BESLUIT

ER ZIJN GRENZEN AAN DE MAAKBAARHEID - De stad is geen statisch gegeven, geen bundel van begrotingscodes, geen ophoping van sociale problemen. De stad is één en al dynamiek.

Er is een spontane stedelijke renaissance aan het ontstaan. Hierop moet de politiek inspelen om die langverwachte dynamiek te versterken. Het is de rol van de politiek om de trend naar emancipatie, creativiteit, openheid, inwijking te stimuleren. Wij zien de stad als bron van welvaart, als een levend organisme.

De politiek moet ook bijsturen om participatie, duurzaamheid, sociale cohesie en solidariteit te waarborgen. Die ontstaat zelden spontaan. Het beleid moet vrijheid en gelijke kansen vrijwaren.

Wij pleiten dus voor een ander stedenbeleid; geen genezen van stadskankers en het herstellen van breuken in het stedelijk weefsel alleen. We moeten verder durven denken en dromen. We moeten de ambitie hebben om van de Vlaamse steden méér dan ooit de motor te maken van de maatschappelijke vooruitgang van Vlaanderen. Als het goed gaat met de Vlaamse steden, zal het goed gaan met Vlaanderen!

9 | liberaal stedenmanifest

 **LIBERAAL
STEDENMANIFEST
5 APRIL 2004**

Stadslucht maakt vrij is een initiatief van Christian Leysen, Sas van Rouveroij en Sven Gatz
Contact: Johan Basiliades, 02/549.66.23
Brusselse Hoofdstedelijke Raad, 1005 Brussel
www.stadsluchtmaaktvrij.be
info@stadsluchtmaaktvrij.be